

azokat, akik a cukorbetegség következményeire figyelmeztették őt, a kór nyilvánvaló jeleit ugyanis egy harmadik típusú találkozásnak tudta be. Miután eltanácsolták az egyetemről, naphosszat ufós könyveket böngészett a szobájában. Láncdohányossá lett, a kávé pedig vizespohárból itta. Idősebb Nyári nem volt különösebben tetterős alkat, egyetlen fiának metamorfózisa azonban megérelte benne az elhatározást. Nem hagyhatja, hogy a gyerek egy hagymázás rögeszme foglyaként lassacskán megvakuljon, esetleg elüszkösödjene a lábujjai. Csöppet sem volt meggyőződve arról, hogy Attila megbocsátja ezt neki, egyik este mégis feltárcsázta a mentők telefonszámát.

Azóta eltelt harminc esztendő, Nyári pedig mostanra sokkal többet megtudott a világról. Például azt, hogy Einstein relativitáselméletének értelmében az emeleti lakók gyorsabban öregszenek földszinti társaiknál. Azzal is tisztában van, hogy ezen a környéken hosszú ujjú inget kell fölvennie, ha nem akarja, hogy összeszurkált könnyökhajlata miatt kábítószerfüggőnek nézzék a járókelők. Ugyan ki hinné el neki, hogy inzulinozza magát, ha éppen szédeleg, mert leesett a vércukra? Ilyenek jutnak eszébe egykori házának maradványai mellett, ahelyett, hogy jóízűt szippantana a bűzből, ha már a világítóudvar mélyén ott rohad az évtizedek alatt lehajigált megannyi reggeli, ebéd, vacsora és egyéb szerves hulladék. Nyári egész gyermekkorra.

Az elkerített romoktól keletre zöldellő liget fái közt a férfi ekkor különös fényekre lesz figyelmes. Erőteljes zúgás társul a jelenséghez, mintha nagyfeszültségű távvezeték húzódná a közelben. Nyáriból már régen kiölték földönkívüliekbe vetett hitét elektrosokkal, gyógyszerekkel, pszichoterápiával. Nem hisz a szemének, amikor megpillantja a csészealjából kilépő fekete overallos humanoidot. Néhai apjának makacs szkepticizmusa villan agyába, valamiért mégsem érez elégtételt. Minden félelem nélkül elrendezi maradék haját a zsebében tartott fésűvel, és ruháját is megigazgatja, mielőtt esetlenül elindulna a jövevény felé. Elvégre ő képviseli most az emberiséget.

Rigó Kata

Kilenc sötét gomb

Bemegyek a fürdőszobába, megállok a másik ajtó előtt, kopogok. Csend, a fürdőszoba neszei, rezeg a boiler, sziszeg az őrláng. A rézkilincs íves, mint a számtanfűzetbe rajzolt kettes talpa. Megint kopogok, fülelmet az ajtóra tapasztom. Odabenn elnémul a Sokol rádió, szabad, mondja Dédi.

Lassan nyomom le a kilincset, ne hirtelen csapjon meg a benti levegő, keveredjen inkább a szappanos, vasas fürdőszobai hideggel. Nem akarom, hogy egyben rám dőljön Dédi öregszagú fészekmelege. Egész nap ebben üldögél. Mindketten úgy tudjuk, hogy illik pusztit adni, rákészülünk. Dédi nem szeret dörgölődni, nyalakodni, kihúzza magát a fotelben és vár, néz a vastag szemüveglencse mögül. Előre hajolok, hogy ne kelljen közelebb menni hozzá. Szürkevirágos otthonkát visel, véletlenül hozzáérek, bolyhos. Barázdált arca is az, mint a fa alatt hagyott, puhára aszott barack. Nyújtom a nyakam, tartom a távolságot, félek, hogy váratlanul csontnak ütközöm. A levegőbe cuppantok.

Vártalak, mondja Dédi, hozd ide azt a karosszéket. A zöld fotel mögött sötétbarna ágytakarón az egymás mellé rakosgatott díszpárnák, Dédi kézimunkái. Van köztük egy tarkakockás új, harsány és unalmas, mint az iskolai tempera. Látja, hogy látom az új párnát, vidám színe van, mondom. Piros, méregzöld és mustársárga, Dédi ilyennek képzelem a vidámságot. Szerintem is vidám, bólogat, és összevonja a szemöldökét.

A mintát kockás papíron maga rajzolja. Egyszerű ez, csak lépkedni kell le-fel, látod, kész is a cikkcakk. Aztán beleöltögeti a kongréba az ember. Egy kocka egyenlő egy lyukkal, mutatja Dédi a kitergetett hálót. Száz, inkább ezer üres lyuk. Türelem kell hozzá, mondja Dédi. Az van neki. És ami elkészül, dísznek csúnya, párnának meg szúrós.

Hát, jó-e iskolásnak lenni, kérdi. Jó, felelem. Legyél továbbra is szorgalmas kislány, és tanuljál sok hasznosat. Bólogatok, ez is olyan hasznos dolog, amit az iskolában tanultam. Próbálok Dédi szemébe nézni, de hol a faragott szekrényekre, hol a magas lábú ágyra ugrik a tekintetem. Az ágy alá nem akarok, mégis nézek, muszáj. Igen, még mindig ott a bili. Nagyobb, mint amilyen nekem volt kiskoromban, hatalmas nagy. Mert a tudást, amit megszerzel, senki nem veheti el tőled, magyarázza Dédi. Felőtt bili. Öblös, fehér, kék peremű. Látom, ahogy a Dédi az ágyvégbe kapaszkodva ráereszkedik, jaj, megint elképzelttem. Az emberi elme a te korodban a legfogékonyabb, mondja, és felemeli a mutatójúját. Miért van bilije. Talán biztonsági tartalék rosszabb időkre. Az idők mindig visszajönnek, ezt szokta mondani.

Dédi berámázva ott van a falon is: íróasztalnál ül, teknőckeretes szemüveget és nyakig begombolt, pöttyös blúzt visel. Nem ráncos, mégse fiatal. Ül, és várja, hogy olyan öreg legyen, mint amilyen valójában. Az igazi Dédi követi a pillantásomat. Amikor a Makói Hagyma Konzorciumnál dolgoztam, ezt fogja mondani. Már mondja, és azt is, hogy főkönyvelői minőségben. A konzorcium annyit tesz, egyesülés, együttműködés, de az együttműködő makói hagymák nincsenek a képen, csak a főkönyv, akkora, mint a virágos fedelű mesekönyv, amiből Dédi tavaly még felolvasott nekem. Bevételi oldal, kiadási oldal, a következő lap tetején az áthozat, most ezt magyarázza.

Várom egy kis szünetre, amikor felkelhetek a székről, és kisurranhatok innen. A kisurranás jó volna, rácsuknám az ajtót Dédire, és kinn, a fürdőszobában kifújnam a benti levegőt. Csak utána megint unatkoznék. Gitta mama üvegeket forral a baracklekvárhoz, konyharuhával elválasztva főzi őket, nehogy összekoccanjanak, Papa a Kertbarátok Klubjába ment. Sanyikám, tessék egy tiszta zsebkendő. Gitta mama mindig elővesz egy vasaltat, ha Papa elmegy valahová.

Dédi már valami malomról beszél. Tudsz, ugye, kérdezi. Mit, hát malmozni. Láttam, hogyan csinálja, amikor a tornácon üldögél a vesszőfotelben. Összekulcsolja az ujjait, két hüvelykujját egymás mellé illeszti. Mozdul az egyik, megkerüli a másikat, vagy a másik az egyiket, nem tudom, csak látom, ahogy forognak együtt körbe-körbe, egymást hajtják. Mutatom Dédinek, így kell, ugye. Kinevet. Nyitja az éjjeliszekrény fiókját, kirakosgatja a tartalék szemüvegeket, a manikűrkészletet, a gyógyszereit és egy ív kockás papírt, tollat, vonalzót, aztán visszarendezi a fiókot, és rajzolni kezd. A nagy, szovjet gyártmányú vekker lustán ketyeg a komódon. Halványzöld, mint az iskolában a folyosó fala. Gyerekmagasságig zöld olajfesték, hogy habos ronggyal le lehessen törölni.

Dédi vonalat húz. Elfordítja a papírt, és újabbat rajzol. L-betű. Megint fordít, most szögletes U-betű. Az órát figyelem, hiába ketyeg, nem látom, mikor mozdul a percmutató.

Dédi bekeretezte az üres lapot, de még mindig rakosgatja a vonalzót, forgatja a papírt. A karján is órát visel, Победа, ez van ráírva egészen kicsi betűkkel. Nem ismeri azokat a betűket, mégis tudja, hogy pobjedának kell olvasni. Győzelem, mondogatták, amikor megszálltak bennünket, jöttek, betörték negyvenötben. Édesanyád még picike volt akkor, Gitta gyönyörű, fiatal nő, így szokta mesélni Dédi. Hiába emlegetik őket szovjet katonának, szovjet ember nincsen. Ruszki az van, mondja dühösen, vagy tádzsik, türkmén, tatár. Kiéhezett, hitvány csürhe volt, teszi hozzá suttogva, aztán elhallgat és maga elé mered.

Gitta mama máshogyan szokta mesélni. Náluk tisztak szálltak meg, ők nem voltak kiéhezve, néha még adtak is a kenyérükből. Nyebojsza, így hívták az egyiket, mert mindig azt mondogatta, hogy ne félj. Dédi akkor még nem lakott velük, később költözött hozzájuk, segíteni. Segíteni, ezt Gitta mama mindig énekelve mondja, mint utána azt, hogy naná.

Kész a tábla, bábuk kellenének. Dédi töpreng, és előhalász egy fadobozt. Fehér gombok közt kotorászik, leszámol kilencet. Fekete gombból nincs elég, az férfiruhára való, csak négy nadrággombot talál. Ferikém, gyere, kész az ebéd, kiabálta Dédi a konyhából, de a Dédpapa nem jött, csak feküdt a kanapén, ahová a templomból jövet ledőlt egy kicsit. Túlélt két háborút, harcteret, bombázást, németet, végül a ruszkit is. Aztán egyszer csak megszakadt a szíve, így meséli Dédi. Gitta mamának biztos van kilenc egyforma, mondom, és már ugrom is, hogy kérjek tőle. Gittát ne, őt ne keverjük bele, megoldjuk egyszerűbben: ami a fehérnél sötétebb, az mind sötét. Milyen piszkosak ezek, dűnnyögi, és zsebkendőbe fogva morzsolgatja Dédpapa sliccgombjait.

Dédi a tisztaságot szereti. Ne nyúlj a kutyaához, szól rám a tornácon. Fáni kutya leült elém, világos szemével fürkészk, aztán orrával megböki a kezem. Dédi ránk pillant a szemüvege fölött, a kutya csupa baktérium, mondja. Anyuka már megint kezdi, kiabál a konyhából Gitta mama, vadászvizsla ez, nem holmi kóbor korcs. Sándor rendben tartja, fürdeti, fésűli, mit akar még Anyuka, nyugodtan játszatok, simogassad, ha akarod, kicsi angyalom. Fáni kutya hanyatt veti magát, hátsó lábait szétterpeszti. Dédi undorodva visszahajol a rejtvényűtség fölé.

Húzd csak ide a kisasztalt, közénk, kéri Dédi, és ölébe szórja a fényesre törölgett gombokat. Jól figyelj, három egyforma gomb egymás mellett, ez a malom. Saját malmot kell állítani. Az ellenfelet pedig meg kell akadályozni ebben.

Az első játszmat elveszítem. Revans, ajánlja Dédi, tehát újra meg fog verni. Az éjjeliszekrényen ott a nyitott gombos doboz. Fedelén, belül egy név, akadozó zsinórirással, tintaceruzával. Nagy Anna, mondom ki hangosan, hátha Dédi mesél inkább róla, és nem kell tovább játszani. Drága jó nagymamát hívták így, ő nevelt fel, bólint. Aztán karba teszi a kezét, összezárja a térdét, és papucsait szorosan egymás mellé igazítja. Puffadt a bokája, szorítja a testszínű, vastag harisnya. Innen nem látszik a heg, az hátul van. Oda állt bele az utána hajtott olló.

Ugyanis az apja szabó volt, mondja Gitta mama benn a szobában, a vendégeknek. Nyitva az ablak, a tornácon Fánit vakarom, örül, nyitva a szája, kilóg a nyelve. Jó puha a bőr a hasán. Odabenn csend lett, a vendégek elképzelik a hatalmas ollót meg a kicsi Dédit. Nem tudom, melyiket nehezebb.

Dédi azt mondja, mindenképp legyen visszavágó. Jó, legyen, ha annyira akarja.

Malom, mondom. Dédi a táblára hajolva fészkelődik, mint aki tart tőlem. Vagy csőbe akar húzni. Malom, mondom megint. Ejnye, vezetsz, pillant rám. Felhúzza a

szemöldökét, és száját összeszorítva, titokban mosolyog. Nem tudom, nekem örül-e, vagy kieszelt valamit, hogy mégis ő nyerjen. Az asztalra könyököl, fejét a tenyerébe hajtja, kinyújtott ujjait mozgatva gondolkodik, a hajhálójával babrál, alányúl, lejjebb húzza, befedi vele a fülét is, onnan kicsit feljebb tolja. A vékony anyag láthatatlan az ősz hajon, a kockás hálóminta csak a fejtetőn rajzolódik ki, ahol átüt a rózsaszín bőr.

Dédi a tábla felé nyúl. Két sötét gomb közül kilép oldalra a harmadikkal, és rögtön ott van a másik két saját gombja közt. Malom. Ha visszalépne ugyanoda, ahol eddig volt, malom lenne akkor is. Elegáns megoldás, ugye, kérdezi. Igen, az, elegáns, mondom. És bombabiztos, biccentek elismerően. Visszabiccent.

